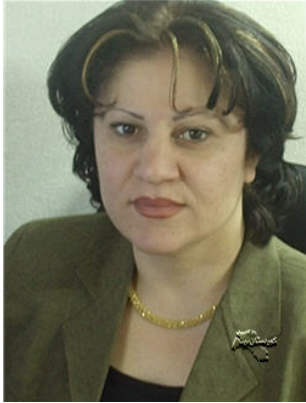

به ناز کوردستانی خاتوو ساردین دهوینی

خاتوو ساردین: جهز دهکهم مرۆف بوخوی نازاد و سهر به دست بیت

زۆرن نهو خانمانه‌ی که وهک سه‌ربازیکی ون کار دهکهن بۆ دۆزی ژنان و منالان و ده‌یانه‌وێت کۆمه‌لگه‌ به‌رهو گۆرانیکاری به‌رن و عه‌قلیه‌تی چه‌قبه‌ستوی ده‌سه‌لاتداران به‌رزیتن و به‌ناگیان به‌ینن. خاتوو (ساردین) له‌دایک بووی ساڵی 1965 ه‌ له‌شاری که‌رکوک، ه‌هر له‌ساڵی 1991 له‌دوای راپه‌رین، که‌رکوک به‌جێ ده‌هیلت و بۆماوه‌ی 6 ساڵ له‌هه‌ولێر نیشته جێ ده‌بیت له‌وێ له‌رۆژنامه‌ی کوردستانی نوێ کار ده‌کات، پاشان له‌ساڵی 1997 به‌رهو هه‌نده‌ران ده‌روات، له‌وێش وهک ژنیکی چالاک کاریکردوه، ئیستا نه‌ندامی مانگی سوری سویدی‌ه‌وه نه‌ندامی نه‌نیستیوی

نه‌نته‌رناشانان و کار بۆمنالانی که‌ر و کالڤ ده‌کات، له‌گه‌رانه‌ویدا بۆکوردستان نه‌م پرسیارانه‌مان ناراسته‌ی نه‌م خانمه‌ به‌ریزه‌ کرد:-
-سه‌ره‌تا ده‌کرێ باسیکی نه‌و ژنه‌ کوردانه‌مان بۆیکه‌یت که‌دینه‌ ولاتی سوید، ئایا نازادن یان وهک کوردستان بێر ده‌که‌نه‌وه‌ و ژیان به‌سه‌ر ده‌به‌ن؟

+هه‌موو مرۆفیک وه‌کو یه‌ک بێر ناکه‌نه‌وه‌، نه‌و ژنانه‌ی که‌دینه‌ هه‌نده‌ران وه‌ک چۆن په‌روه‌رده‌ کراون وا ره‌فتار ده‌کهن، نه‌و دایک و باوکانه‌ی زۆر تینه‌گه‌یشتون ناستی رۆشنبیریان به‌رز بیت نه‌وا به‌شیوه‌یه‌کی رێک و پێک له‌گه‌رێ مندا له‌کانیادا ره‌فتار ده‌کهن، به‌لام وه‌کو خیزانی تریش هه‌ن که‌کچیان هه‌یه‌ جو‌ره‌ هه‌لس و که‌وتیکیان له‌گه‌رێ ده‌کهن و قه‌ید و شه‌رتیان به‌سه‌ریان ده‌سه‌پینن به‌حکومی نه‌وه‌ی که‌ته‌مه‌نیکی هه‌رزه‌ کارین و ده‌که‌ونه‌ زۆر کیشه‌ و گه‌رته‌وه‌.

-له‌سوید سه‌نته‌ری په‌نابه‌ران هه‌یه‌ بۆ ژنان به‌تایبه‌تی بۆنه‌و ژنانه‌ی که‌هه‌ره‌شه‌ی کوشتیان ئی ده‌کریت یاخود توندوتیژی به‌رامبه‌ریان به‌کار ده‌هینریت و ده‌لێن رێژه‌یه‌کی زۆری ژنی کوردی تیا‌دایه‌؟

+من هه‌ندێ زانیاری هه‌یه‌ سه‌بارت به‌و سه‌نته‌ره‌ و زما‌ریه‌ک ژنی کورد په‌نایان بردۆته‌ به‌ر نه‌و سه‌نته‌ره‌ بۆجیا‌بوونه‌وه‌ له‌هاوسه‌ره‌کانیان ره‌نگی نه‌م سه‌نته‌رانه‌ له‌رووی نه‌منیه‌وه‌ باش بیت چونکه‌ نایه‌ن که‌س بیانیی و له‌توندوتیژی و چاوی خه‌نگ به‌دوو‌ر ده‌بن، محامیان بۆداین ده‌کهن، نایه‌ن بچنه‌ ده‌روه‌، هه‌ر له‌ناو سه‌نته‌ره‌که‌دا قوتابخانه‌یان بۆداین ده‌کهن، به‌لام نه‌م سه‌نته‌رانه‌ش کۆمه‌لێک شه‌رت و قه‌یدیان هه‌یه‌، ده‌بیت که‌سی په‌نابه‌ر جیه‌جیان بکات.

-ساردین خان تۆ وه‌ک که‌چه‌ کوردیک چۆن ده‌توانیت خۆت له‌گه‌رێ که‌لتور و فه‌ره‌نگی ولاتی سوید بگونجینیت؟
+له‌به‌ر نه‌وه‌ی له‌خیزانیکی مۆدیرندا گه‌وره‌ کراوم و په‌روه‌رده‌ کراوم بۆیه‌ به‌لای منه‌وه‌ شتیکی ناسایی بوو که‌چومه‌ نه‌وێ زۆر کاریگه‌ری له‌سه‌رم نه‌بووه‌، چونکه‌ هه‌موو که‌لتوریک شتی باش و خراپی هه‌یه‌، له‌هه‌موو ولاتیکیدا شتی باش هه‌یه‌ ده‌توانین سویدی ئی وه‌ر‌بگه‌رن و شته‌ خراپه‌کان فری‌ بدین من له‌ کۆرسیکی سویدی بووم ده‌رباره‌ی گه‌نجه‌کانمان نه‌وانه‌ی که‌ه‌شیشه‌ و جگه‌ره‌ ده‌خۆن له‌و کۆرسه‌ زۆر نیستفاده‌م کرد و مامۆستاکه‌مان وتی: زۆر شانازی به‌وه‌ ده‌کهم که‌کورده‌کان شتی زۆر باشیان هه‌یه‌ ئیمه‌ش ره‌نگه‌ شتی خراپمان هه‌بی و شتی باشیش له‌وانه‌وه‌ فێر بووین وه‌ک هه‌لس و که‌وت له‌ناو پۆلدا له‌گه‌رێ مامۆستاکه‌دا که‌ریز هه‌یه‌ له‌نیوانماندا، چونکه‌ نه‌وانیش پێیان باشه‌ شتی باش له‌یه‌کتره‌وه‌ فێر بین.

+زۆریه‌ی خیزانه‌کان که‌ته‌مه‌نی که‌چه‌کانیان گه‌وره‌ بیت، ده‌گه‌رینه‌وه‌ کوردستان هۆکاری سه‌ره‌کی هینانه‌وه‌ی که‌چه‌کانیان بۆچی ده‌گه‌رینیته‌وه‌؟

-نه‌و خیزانه‌ی که‌دینه‌ نه‌وێ به‌ریکه‌وتن (اسطام) روو ده‌دات له‌نیوان که‌لتوری نه‌وێ و که‌لتوری ئێره‌، ته‌حه‌مول ناکه‌ن له‌گه‌رێ واقعی نه‌ویدا، بۆیه‌ زه‌ختیکی زۆر له‌کچان ده‌کهن و نایه‌ن نازاد بن له‌هه‌لس و که‌وت و په‌یوه‌ندیه‌کانیاندا، مه‌رج نییه‌ ته‌نها په‌یوه‌ندی بیت له‌نیوان کچان و کوراند، ته‌نانه‌ت ناهێلن له‌ژیانی رۆژانه‌ی قوتابخانه‌کانیشدا نازاد بن، نه‌مه‌ش به‌زۆری له‌ناو نه‌و خیزانه‌ی که‌زۆر نامۆدیرانه‌ بێر ده‌که‌نه‌وه‌.

+باشه‌ تۆ نه‌مه‌ بۆ چه‌ق په‌ستوی عه‌قلیه‌تی باوکسالاری و نه‌گۆرانی فکری ناکۆرتیه‌وه‌، که‌نه‌و که‌سه‌ له‌ئه‌وه‌روپا بژی یان له‌کوردستان هه‌مان عه‌قلیه‌تی هه‌یه‌؟

- پیم وایه و زۆریه یان نه گۆراون و پیاو سالاریان تیا دا ماوه و به هه مان عه قلیه تی باوی لای خۆمان بیر ده که نه وه.

+ لایه نی نابوری، ژن که خاوه نی نابوری بیت تا چهند ده توائت نازاد بیت و خاوه ن بریار بیت له نه وروپا؟

- نه و ژنانه ی که له وی نیش ده کن، ژن و پیاو هیچ جیاوازیه کیان نییه ژن و پیاو هه ریه که و میزانیه ی خۆی هه یه و کهس کهس نازنییت به تاییه تی که ژنه که کار بکات. نه وهش کاریگه ری له سه ر نازادی ژیان و بریاردان هه یه له لایه ن ژنه که وه و ، نه و ژنه ده که ویته سه رکه سایه تی خۆی چهنده به هیزه و چهند لاوازه.

+ نه گه ر به راورد بکه ی له نیوان ژن لیره و ژن له وی ده بینین ژنان لیره خاوه ن کار و موچه ی خۆیانن که چی نازاد نین و ناتوانن خاوه ن بریار بن؟

- وه کو پینتر باس م کرد هه ر ولاتیک که لتوری خۆی جیاوازه، نیمه هه ره ک چاومان کردۆته وه یاخود په ره ورده کراوین له م ولاته، ده سه لاتی پیاو سالاری و پیاو زیاتر بووه، له گه ل نه وه شدا که ناهه رته کانه مان کار ده کن، بیر ده که نه وه که بریاره که به ده سه تی خۆیان نییه، ره نگه زۆر ژنیشمان هه بیت زۆر تی گه یشتوو بیت و بتوائت نه م شته بگوجنییت، به لام هه ندیکیشیان ناتوانن.

+ تو پیت وایه نه وه ته نها بوکه لتور ده گه ریته وه، یان بو به ر هه رانه بوونی یاسا نه و یاسایه ی که دا کوکی ده کات له مافی مرۆف به هه موو چین و تو یژه کانه وه؟

- به دننیا ییه وه بو به ره قه رار بوونی یاسا ده گه ریته وه.

+ نه گه ر نه و یاسایه ی له ولاتی سویدا هه یه، نه گه ر له کوردستانیشدا هه بیت، پیت وایه مافی چین و تو یژه کان دا بین ده کریت؟

- نه گه ر نه و یاسایانه ی سوید به ره قه رار بیت له ولاتیکی وه ک کوردستاندا نه و زامنی مافی هه موو چین و تو یژه کان ده کات نه گه ر سیسته میک هه بیت کهس ناتوائی هه قی کهس بخوات.

+ تو پیت وایه ژنی کورد له کو یوه نیش بکات ده توائی نه و یاسایه بگۆریت؟

- له نه وروپا چونکه سیسته میکی تاییه تی خۆی هه یه کهس ناتوائی سه ریچی بکات و نیمه کوا قانونمان هه یه.

+ هه موو ولاتیک به کۆمه لیک قوناغدا رو یشتوو تاهه کو گه یشتوته نه و ناسته، نیستا نیمه له قوناغیکدا بین پیویسته چی بکه ین به ره نی تو؟

- نیمه هیشتا زۆرمان ماوه وه کو عه قلیه تی نه وروپا بیر بکه ینه وه، به لام هیوادارم به زوو ترین کات سیسته میکی تاییه تی دا بنریت و بچه سپینریت له کوردستاندا. خه لکیش گو یرایه ئی نه و قانون و یاسایه نه ببیت ورده ورده رینمای نه و قانونه بکات، نه و خۆی چاک ده بیت.

+ لیره ژنان له کاتی توندوتیژی به کار هیان و هه ره شدا په نا ده به نه بهر خۆسوتاندن، به لام له نه وروپا نه گه ر خۆشیان بکوژن به شیوازی تر خۆیان ده کوژن، تو نه و خۆ سوتاندنه بوچی ده گه ریته وه؟

- نه م خۆسوتاندنه ی لیره بو بی ده سه لاتی و بی فیکری ده گه رمه وه، نه گه ر به باشی بیر بکه نه وه، ره نگه وا نه کات، به لام که بییری لی نه کرده وه خۆی ده سویتنی و ده سه لاته کهش زانه به سه رییدا بو یه په نا ده باته بهر خۆسوتاندن، بو یه پیویسته مرۆف پیش هه ر کرده وه یه ک بیر بکاته وه له و کرده وه یه وه ده ره نه جامه که ی.

+ بوچی ریژه یه کی به ره چاو له ژنانی کورد له نه وروپا ده کوژین هۆی نه م کو شتاره چیه؟

- نه وهش هه ر ده گه ریته وه بوکه لتور، وه کو وتم نه و خیزانانه ی که دین به عه قلیه تیکی کۆن کۆنی با پیرانیان بیر ده که نه وه، که چه کانیان ره نگه کوره کانیشیان نه توائن نازاد بن، ته نانه ت له جل و به رگیشدا نازاد نین، نیمه که چاو ده که ینه وه له کوردستان یه که سه ر وشه ی عه یبه بهر گو یمان ده که ویت و نه و مندا له به وه گو ش ده کریت. منایش وه ک په پوله وایه تا که وه ره ده بیت پیی ده ئین عه یبه، نه وهش کاریگه ری که وه ی ده بیت له سه ر که سایه تیمان له گه وه بوونیشماندا بو یه که م شت به دئی خۆمان ده که ین.

+ ساردین خان زۆر باسی که لتور ده کات با بزاین چ له که لتوری کوردی پی جوانه و چیش له که لتوری سویدی کاریگه ری کردۆته سه ر؟

- که لتور بوخۆی وشه یه کی که وه و جوانه، زۆر شتیش له خۆی ده گریت به تاییه تی **هه ز ده که م مرۆف بوخۆی نازاد و سه ر به ست بیت** هه زی له چی کرد بوخۆی نه وه بکات چ جل و به رگ یان خواردن یان هه لئس و که وت بیت له ژیاندا، له که لتوری خۆماندا شتی جوان هه یه، به لام هه ندئ شتی ناخۆش و کۆنیش تیا دایه، چونکه **کۆمه لگی نیمه زۆر زانه به سه ر ژناندا**.

+ ساردین خان منانه کانی خۆت چۆن په ره ورده ده که یه؟

- منانه کانی خۆم له سه ر که لتوری سویدی په ره ورده ده که م، چونکه مندا ل کاتیکی زۆر له قوتا بخانه یه نزیکه ی 6 بو 7 سه عات به ته ویت و نه ته ویت له گه ل خه لکیکی زۆر دایه وه ک سویدی ولاته کانیتر تیکه ل ده بیت، مامۆستا زۆر جوان ته عامولی له گه ل ده کات، به لام که دینه مانه وه که لتورنکی دایک و باوک هه یه که هه ندیکیان فشار و لیدان به کار ده هینن، بو یه نژدواجیه تی دروست ده بیت.

+ نامادهی کچه کهت له دواى تهمهنى 18 سانی به نارەزویى خۆی په یهوهندی له گه لپ کوران و کچانی کورد و سویدی بکات؟
- زۆر ئاساییه، گرنگ ئه وهیه شته کانم بۆ باس بکات، تاوهکو چی له توانامدا ههیه یارمهتی بدهم هه ئه به ته من ئه و شتانه م بۆ باس کردوو.

+ پرۆژهت چیه له کوردستان؟

- پرۆژه کهم، پرۆژه یه کی مرۆفایه تین، سوپاسی حکومهتی ههریم ده کهم که به شه فهی موافقهی له سه ر کردوو، پرۆژه که بۆمانانی که رۆلانی کوردستانه و به نیازم سه نته ریک بکه مه وه که ئه و مندالانه له خۆ بگریت.

+ بۆچی ئه م پرۆژه یه ت هه لپژاردوو؟

- به راستی من خۆم سێ منام ههیه، هه رسیکیان گۆییان گرانه، به حوکمی ئه وه، زانیاری باشم کۆ کردۆته وه و چه ند خولیکم بینوووه له سه ر ئه م بابته، و فیزی زمانی هیمای سویدی بۆم، هه وێ دده م فیزی زمانی هیمای کوردیش بۆم، له دوا رۆژدا که ئه و سه نته ره م کردوو هه وێ بده م لێیان تێ بگه م و ئه وانیش لێم تێ بگه ن.

+ به نیازیت له گه لپ جیگر بوونی پرۆژه کهت بگه ریته وه کوردستان؟

- ئیستا ناتوانم بریار بده م، ئه گه ر پرۆژه که م جیگر بوو له وانیه بگه ریمه وه.

+ ده بینن جار به جار له سایتهکاندا شیعەر دهنوسی و بابته له سه ر کیشهی ژنان بلاو ده که یته وه چۆن هاتیه ئه م بواره وه؟

- پێم خۆشه ده رباره ی کیشهی ژنان و کۆمه لگه ش بنووسم، سه باره ت به شیعرهکانیشم له سانی 1991 له دوا ی راپه رینه وه، له هه ولیر له رۆژنامه ی کوردستانی نوێ ده ستم کرد به کار کردن و ئه زموونی من له وێوه ده ستی پێ ده کات، هاو ریکانیشم زۆر ته شجیعیان کردم که بنووسم هاو سه ره که شم زۆر یارمه تیه م ده دات.

+ چ شتی زۆر کاریگه ری لیکردی که شیعەر بنووسیت؟

- ئه وه ئه گه ریته وه بۆ ناخی خۆم.

+ له شیعرهکاندا وشه ی هۆما زۆر به کار نه هیئی ئه م وشه یه چی زمانیک و واتای چی ده که یه نیته.

- هۆما خۆی جۆره بالنده یه که خۆشی بۆ مرۆف ده هی نیته کچه گه و ره که م له دایک بوو ناو م نا هۆما، به لام دوا ی به زۆری پێیان گۆریم.

+ له پرۆژه تدا یه شیعره کانت له کتیبیکدا کۆ بکریته وه؟

- به ئی به نیازم له کتیبی بچوو کدا به چاپیان بگه یه نم؟

+ بۆچی شیعره کانت هه مووی باسی عه شقه؟

- دیاره شیعەر زیاتر بۆ ناخی خۆم دهنوسم، هه ر چه نده باسی عه شقه به لام من بۆ لاوه کانی دهنوسم بۆ گه نجان چونکه ده بینم له کوردستاندا عه شق و خۆشه ویستی له نیوان گه نچی کج و کوردا زۆر که م بۆ ته وه ئه وه نده ی رۆژانه باسی ده فته ر و دوو ده فته ر دۆلار ده که ن که متر باس له عه شق و خۆشه ویستی ده که نه وه.

+ هه ست نا که ی گه نچی ئه مرۆ خویندنه وه ی بۆ واقع و فکر گه نچیک ی دوور په ریزه؟

- من به دوا دا چوونی ئه و به رنامه نه ده که م که له سه ر گه نجان، خۆشیا ن گله یی له یه کتر ده که ن. که خویندنه وه یان نیه و خه م ساردن و ئه وه نده ی گرنگی به شتی لا وه کی ده دن، ئه وه نده گرنگی به خویندوه و خۆ رۆش نییر کردن ناده ن بۆ یه م خه م ساردیه که ده گه رتیه وه بۆ خویان، هه ر چه نده نازانم هۆکاره که ی نابوو ریه، کۆمه لایه تی، سیاسیه، نازانم. به لام ده بینن گه نچی ئه و ئی له گه لپ ئه وه ی کاتی فه راغیا ن زۆره به لام خویان گرنگی به و لایه نه ده دن که خویان هه زیان لێیه، شه خیی سویدی نییه له ناو پاسی ها توو چۆدا کتیبی پی نه بیته و خه ریکی خویندنه وه نه بیته.

+ ئه مه نا گه رتیه ته وه بۆ نه وه ی که لێره سیسته می په ره رده سیسته میکی دوا که تووه بواریان بۆ نه ره خسا وه ...؟

- ئه وان له و ئی هه موو به به رنامه کار ده که ن و سیسته میکی تو که میان هه یه له خویندن و بواریان بۆ ره خسا وه و به تایی به تی له بواری په ره رده یه، که سانی زیره ک و شاهه زمان هه یه.

+ دوا ته ت..؟

- هیوادارم هه موو مرۆفیک به نازادی بژیت و دوا کارم له دایک و باوکان ئه وه نده فه یید و شه رت نه خه نه سه ر منانه کانیان و گۆرپه یه ئی منانه کانیان بن بزانی چیا ن ده ویت و بۆیا ن جیه جی بکه ن.